

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
Філологічний факультет
Кафедра прикладної лінгвістики

проф. Кондратенко Наталія Василівна

Профіль викладача: <https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/philolog/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/ling>

Силабус курсу
Політична лінгвістика 11-25-М
Вибіркова дисципліна

Обсяг:	Загальна кількість: кредитів – 3; годин – 90
Семестр, рік	2 семестр 2 курсу другого (магістерського) рівня
Дні, час, місце:	згідно з розкладом
Викладачі	Кондратенко Наталія Василівна, доктор філологічних наук, професор
Контактний тел.	(093)634-23-93
E-mail:	Особиста адреса: kondr_nat@ukr.net Кафедральна адреса: prykladna.lingv@onu.edu.ua
Робоче місце	Французький бульвар, 24/26, ауд. 88, кафедра прикладної лінгвістики
Консультації	Очні консультації: четвер 12.00–14.00 Онлайн-консультації: GoogleClassroom, електронна пошта.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива за принципом «Face to face» під час проведення консультацій, E-mail, телефон, ZOOM, GoogleClassroom, в аудиторії.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни – мовні аспекти політичного дискурсу і політичної комунікації.

Вибіркова дисципліна «Політична лінгвістика» становить стислий курс вивчення вербальних аспектів політичного дискурсу. У цьому курсі буде викладено основні положення теоретичної бази політичної лінгвістики як науки, визначено терміносистему політичної лінгвістики, розглянуто принципи і параметри функціонування політичного дискурсу, зокрема його президентський, парламентський і рекламний різновиди; представлено типологію жанрів політичних текстів (іміджево-презентаційні, ритуальні, інформаційні, агітаційні та агонально-аргументативні), визначено

особливості комунікативного політичного іміджу. Крім того, значну увагу буде приділено мовним особливостям політичного дискурсу.

Переквізити курсу: дисципліна ґрунтується на знаннях, вміннях та навичках, що отримані в процесі вивчення дисциплін: «Українська мова за профспрямуванням», «Політологія», «Риторика», «Іміджологія».

Постреквізити курсу: знання, вміння та навички, що отримані в процесі вивчення дисципліни «Політична лінгвістика» можуть бути застосовані при вивченні і розумінні наступних дисциплін: Методологія наукових досліджень та академписьмо, Філософія науки, Політичні комунікації, Вибірчий процес і виборчі технології.

Мета курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Політична лінгвістика» є дослідження вербальних і невербальних аспектів політичної комунікації.

Завдання дисципліни: Основними завданнями вивчення дисципліни «Політична лінгвістика» є такі: виявити етапи розвитку та основні проблеми політичної лінгвістики як науки; з'ясувати поняття політичного дискурсу, політичної комунікації та політичної мови; визначити основні жанри письмових та усних політичних текстів; проаналізувати тексти політичної реклами; визначити маніпулятивний потенціал політичного дискурсу.

Очікувані результати:

- характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти прикладної лінгвістики;
- збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації);
- створювати, аналізувати, перекладати й редагувати тексти різних стилів та жанрів політичного дискурсу.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання: Лекція, розповідь, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій, ситуаційне навчання, мультимедійні презентації, тренувальні вправи; творчі вправи; практичні роботи; виконання індивідуальних завдань тощо.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Формування політичної лінгвістики як науки. Виникнення політичної лінгвістики як галузі мовознавства. Політична комунікація і політичний дискурс. Ознаки політичного дискурсу. Антиномії політичного дискурсу. Ігрова концепція політичного дискурсу (Й. Гейзінга). Міфологізація, театралізація, ритуальність та агональність як параметри політичного дискурсу.

Тема 2. Президентський дискурс в Україні і світі. Основні жанри президентського дискурсу. Парламентський дискурс. Парламентський виступ і парламентські дебати. Рекламний політичний дискурс. Особливості політичної реклами.

Тема 3. Лінгвопрагматичний аспект вивчення політичного дискурсу: політична генристика. Концепція одеської лінгвістичної школи: типи політичних текстів. Роль іміджево-презентаційних текстів у створенні політичного іміджу. Основні мовленнєві жанри політичного дискурсу: іміджевий слоган, політична програма і політична біографія.

Тема 4. Інформаційні жанри політичних текстів. Політична заява, повідомлення та інтерв'ю. Ритуальні жанри політичних текстів. Інавгураційна промова як основний ритуальний жанр. Політичне привітання, подяка, звернення, некролог і співчуття.

Тема 5. Агітаційні жанри політичних текстів. Агітаційні слогани як основний агітаційний жанр. Політичний виступ: основні вимоги. Політичні листівки у маніпулятивних технологіях. Політичний плакат як креолізований текст. Агонально-аргументативні жанри політичних текстів. Діалогічні та полілогічні жанри політичного дискурсу: прес-конференція, ток-шоу, дебати.

Тема 6. Політичне мовлення і політична мова. Особливості політичної лексики і фразеології. Граматичні особливості українського політичного дискурсу. Експресивний синтаксис у політичних текстах.

Тема 7. Політичний імідж і мовні засоби його створення. Механізми формування комунікативного іміджу політика. Імідж політичної партії та політичної організації. Державний імідж (внутрішній і зовнішній).

Тема 8. Гумористичний і політичний дискурс. Поняття жарту в політичному спілкуванні. Політичні анекдоти: історія і типологія. Меми як особливий тип політичного гумору. Політичні фотожаби. Маніпулятивний потенціал політичного дискурсу. Мовленнєві технології впливу в політиці.

Перелік рекомендованої літератури

1. Кондратенко Н. В., Стрій Л. І., Билінська О. С. Лінгвопрагматика політичного дискурсу: типологія мовленнєвих жанрів: монографія; за заг. ред. Н.В. Кондратенко. Одеса: Астропринт, 2019. 236 с.
2. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: лексико-граматичні особливості й тенденції експресивізації мовлення: відкрита лекція. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня “Рута”», 2021. 48 с.
3. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс початку ХХІ ст. У просторі культури мови і стилю: Світлані Яківні Єрмоленко. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. С. 284–289.
4. Кондратенко Н. В. Синтаксичний повтор як вияв емотивності в політичному дискурсі. *Граматичний портрет української мови в ХХІ столітті*. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. С. 117–120.
5. Кондратенко Н. В. Трансформація мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу під час російсько-української війни. *Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження*. Чернівці: Рута, 2022. С. 40–47.
6. Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових*

праць молодих вчених. Дрогобич: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2020. Вип. 27, Т. 2, С. 101–107.

7. Окулова Л. О. Огляд лінгвістичних напрямів дослідження політичного дискурсу. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 52. Т. 1. С. 141–145.
8. Петлюченко Н. В. Ідеальні типи у лінгвістиці: нові підходи у дослідженні концепції харизми в політичному дискурсі. *Одеський лінгвістичний вісник*. Одеса: Ну «Одеська юридична академія», 2019. Вип. 14. С. 75–88.
9. Степаненко М. І. Політика і війна: закономірності та парадокси мовного розвитку (2022–2023 рр.). Харків: Видавець Іванченко І.В., 2024. 804 с.
10. Шкворченко Н. М. Токсичний політичний дискурс у США й Україні: когнітивно-дискурсивні контрасти. *Записки з романо-германської філології*. Одеса: Астропринт, 2021. Вип. 1 (46).
11. Шавардова, О. Ю. Міждисциплінарність через синтез політології та лінгвістики як характерна риса політичної науки. *Гілея: науковий вісник*. Київ: Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 142. Ч. 3. Політичні науки. С. 111–117.

ОЦІНЮВАННЯ

Залік

Поточний та періодичний контроль								Сума балів	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Індивідуальне самостійне завдання	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	
5	5	5	5	5	5	5	5		
Контрольна робота за змістовим модулем 1–20				Контрольна робота за змістовим модулем 1–20					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Самостійна робота студентів

№ з/п	Назва теми / види занять	Кількість годин
1.	Тема 1. Формування політичної лінгвістики. Предмет і завдання. Періодизація політичної лінгвістики як науки. Законспектувати статтю: Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. <i>Актуальні питання гуманітарних наук</i> . Вип. 27, Т. 2, 2020. С. 101–107. Визначити основні підходи до вивчення політичного дискурсу.	5
2.	Тема 2. Політична комунікація і політичний дискурс Навести 5 наочних прикладів перетину політичного дискурсу з медійним, юридичним, релігійним, рекламним і науковим дискурсами у формі текстових фрагментів. Схарактеризувати точки перетину дискурсів.	5
3.	Тема 3. Параметри ігрової природи політичної комунікації. Визначити термін «гра» за термінологічними словниками і порівняти з тлумаченням у книзі Хейзинга Й. <i>Homo Ludens</i> . Досвід визначення ігрового елемента культури / Пер. з англ. О.Мокровольського. Київ: «Основи», 1994. 250 с.	5
4.	Тема 4. Політичне мовлення і політична мова. Створити міні-словничок політичної лексики з 20 слів з дефініціями. Проілюструвати прикладами з медіадискурсу.	5
5.	Тема 5. Політичний імідж і засоби його створення. Підготувати доповідь у формі мультимедійної презентації «Державний імідж країни» (на вибір), спираючись на алгоритм аналізу державного іміджу.	5
6.	Тема 6. Політичні жарти і неформальна політична	5

	комунікація. Навести приклади політичних анекдотів на кожний з типів (інформаційні, іміджеві, ситуативні, каузальні). Пояснити виникнення комічного ефекту.	
7.	Тема 7. Типологія мовленнєвих жанрів політичного дискурсу. Законспектувати розділ монографії Кондратенко Н. В., Стрій Л. І., Билінська О. С. Лінгвопрагматика політичного дискурсу: типологія мовленнєвих жанрів: монографія; за заг. ред. Н.В. Кондратенко. Одеса: Астропринт, 2019. (С. 48–54).	5
8.	Тема 8. Роль іміджово-презентаційних текстів у створенні політичного іміджу. Написати слоган, політичну програму і політичну біографію для уявного політика, який балотується на посаду мера міста Одеса.	5
9.	Тема 9. Інформаційні жанри політичних текстів. Написати заяву для ЗМІ від імені керівника провладної партії як реакцію на критичну ситуацію: землетрус з людськими жертвами.	5
10.	Тема 10. Ритуальні жанри політичних текстів. Ознайомитися з авторефератом дисертації Л.І. Стрій «Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: семантичний і лінгвопрагматичний аспекти». Одеса, 2017, 20 с. та написати інавгураційну промову лідера студентського самоврядування.	5
11.	Тема 11. Агітаційні жанри політичних текстів Розробити комплекс політичних матеріалів (листівку і плакат) для вигаданої політичної партії «Білявки за світле майбутнє».	5
12.	Тема 12. Агонально-аргументативні жанри політичних текстів. Розробити концепцію політичного ток-шоу «Ми разом», окресливши комунікативні ролі учасників.	5
Разом		60

ПОЛІТИКА КУРСУ:

Опанування навчальної дисципліни передбачає:

- активну участь здобувачів на практичних заняттях;
- виконання необхідного мінімуму навчальної роботи;
- додаткові бали за самостійні індивідуальні завдання (реферати, конспекти, мультимедійні презентації);

- припустимість пропусків лекцій з поважної причини та неприпустимість пропусків практичних занять (винятком є індивідуальний графік навчання);

- повага до викладача та студентів;

- толерантне ставлення один до одного.

Політика щодо дедлайнів та перескладання (лікарняні, мобільність і т.д.): лікарняні та перескладання допустимі.

Політика щодо академічної доброчесності: опрацьовуємо та засвоюємо матеріал самостійно.

Політика щодо відвідування та запізнень: неприпустимість запізнень.

Мобільні пристрої: активно використовуються за вимогою викладача.

Поведінка в аудиторії: повага, активність, оптимізм, прагнення до звершень.